

A photograph of three performers on a stage, illuminated by blue light. They are wearing elaborate, light-colored costumes with long hair and are in dynamic, expressive poses. The performer on the left is wearing a floral-patterned top and light-colored pants. The performer in the center is wearing a dark top and light-colored pants. The performer on the right is wearing a light-colored, flowing dress. They appear to be in the middle of a performance or rehearsal.

RAPPORT

Kultur och hälsa

Bidrag till projekt inom kultur, hälsa
och rehabilitering 2015–2018

UTGIVEN AV REGION VÄRMLAND

Faktasammanställning och text: Marie Persson, Kulturstaben, Region Värmland

Rapporten kan laddas ner från regionvarmland.se/kulturbidrag

Där finns också en bilaga med kriterier för bidraget och en beskrivning av samtliga projekt som fått stöd.

Frågor om innehållet: kultur@regionvarmland.se

Foto: Øyvind Lund och Linn Malmén.

REGION VÄRMLAND

Regionens Hus
651 82 Karlstad

Rapporten är producerad av Region Värmlands kommunikationsavdelning i juni 2019.

Kultur, hälsa och rehabilitering

Åren 2015–2018 fördelade Region Värmland totalt två miljoner kronor i bidrag till projekt inom kultur, hälsa och rehabilitering. Rapporten ger en bakgrund till satsningen och visar hur medlen har fördelats under fyraårsperioden.

En förhoppning är att rapporten ska öka kännedomen om området kultur och hälsa i Värmland och sprida kunskap om de utvecklingsmöjligheter som finns.

Alla projekt som fått bidrag har inte slutredovisat när rapporten skrivs. Därför är det för tidigt att i detalj beskriva vilka resultat och effekter projekten uppnått inom området kultur och hälsa. Fokus ligger istället på att beskriva syfte och mål för de enskilda projekten.

Bakgrund

Efter ett politiskt initiativ infördes ett bidrag till projekt inom kultur, hälsa och rehabilitering om totalt två miljoner kronor att fördela under åren 2015–2018. Syftet var att uppmuntra till projekt som kan fungera som modeller och förebilder.

Vid den första utlysningen kunde projektmedel sökas av Värmlands 16 kommuner samt Landstinget i Värmland. Till ansökningsomgången 2016 öppnades bidraget upp till att också omfatta de tio studieförbunden.

En förutsättning för att få ansökan godkänd var att projekten byggde på samarbeten med kulturella verksamheter, studieförbund, föreningslivet eller enskilda professionella kulturskapare. Projekt som byggde på samverkan mellan kommuner, eller samverkan mellan kommuner och landstinget, prioriterades i handläggningen.

Vad är kultur och hälsa?

Kultur och hälsa är ett paraplybegrepp som täcker in flera inriktningar och tillämpningar. Inom området ryms olika typer av insatser där konstnärliga uttryck, konst och kultur används inom hälso- och sjukvårdsområdet, vård- och omsorgsområdet eller folkhälsoområdet. Det kan vara utifrån ett behandlande och rehabiliterande syfte, eller i ett förebyggande och hälsofrämjande syfte. Andra begrepp förekommer parallellt, som kultur i vården, kultur för äldre och kultur på recept.

Kultur och hälsa har fått ökad uppmärksamhet de senaste åren. Forskningen visar allt tydligare på ett samband mellan kulturupplevelser, eget skapande, hälsa och livskvalitet. Inom folkhälsoarbetet bedrivs på många håll utvecklingsprojekt kring hur kulturaktiviteter kan komplettera traditionella metoder. Kulturens effekter för stroke- och demenspatienter är ett annat rikt forskningsområde där musik och dans visat sig ha positiva effekter.

Kulturrådet gjorde 2018 en nationell översyn av området kultur och hälsa. I uppdraget ingick att ge en bild av hur kunskapsutbyte och samverkan bedrivs och kan vidareutvecklas mellan lokala, regionala och nationella aktörer.

Kulturrådet föreslog ett antal nationella åtgärder för att utveckla området kultur och hälsa:

- Samverkan mellan socialdepartementet, utbildningsdepartementet och kulturdepartementet.
- Uppdrag till nationella myndigheter/organisationer att sprida kunskap om arbetsmetoder, modeller och forskning.
- Uppdrag till nationella myndigheter/organisationer att samverka tvärsektoriellt
- Nationella stimulansmedel för utveckling av området.

Som underlag för Kulturrådets rapport genomfördes intervjuer med regionala företrädare från alla regioner. En enkät skickades också ut. Enkätsvaren visar att det regionalt är viktigt med grundläggande uppdrag och mandat för att personal inom vård och omsorg ska kunna arbeta med frågorna. Både hälso- och sjukvården, omsorgen och kultursektorn behöver mer kunskapsutbyte och kompetensutveckling kring metoder och modeller. Aktuell forskning och evidens behöver spridas, och utbildningar inom vård och omsorg bör inbegripa utbildning inom området kultur och hälsa.

Värmlandsstrategin och Värmlands kulturplan

2019 slogs Landstinget i Värmland och kommunalförbundet Region Värmland samman till en organisation, Region Värmland. De båda tidigare organisationerna har på olika sätt arbetat med området kultur och hälsa.

Värmlandsstrategin 2014–2020 lyfter fram nyttan av att arbeta hälsofrämjande i bred samverkan. Där pekas kulturen ut som en part. Värmlandsstrategin tydliggör också att det är viktigt att ta tillvara den kompetens som finns inom kulturområdet inom andra politik- och verksamhetsområden.

Inom den tidigare landstingsorganisationen fanns ambitionen att utöka och bredda arbetet med kultur i vården och arbeta samlat med området. Målet var att kunna erbjuda olika verksamheter ett vidgat programutbud av musik, teater, konst, dans, berättande och film. Fokus var barnsjukvård, äldre patienter och psykiatri med särskild inriktning mot långvarigt sjuka.

Värmlands kulturplan 2017–2020 lyfter fram att kultur är viktigt för folkhälsan och tydliggör att det krävs god förankring hos förtroendevalda och verksamhetsansvariga för att driva arbetet framåt. Också civilsamhället, studieförbund och kulturskapare har en viktig roll inom kultur och hälsa.

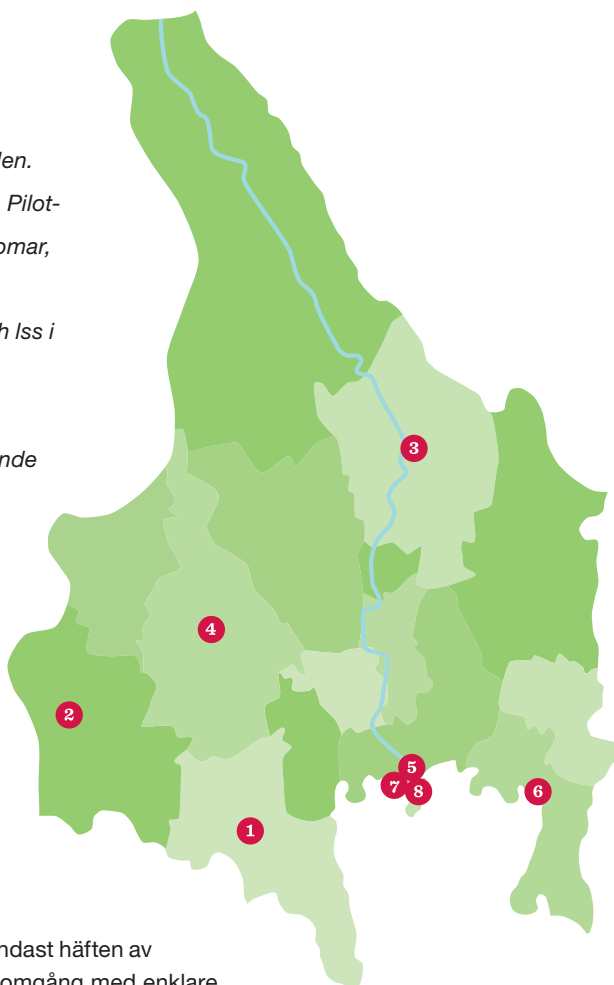
Resultat

Totalt har 41 ansökningar för projekt inom kultur, hälsa och rehabilitering inkommit under perioden 2015–2018. Av dessa beviljades 16 ansökningar, men två av dessa valde att dra tillbaka sin ansökan. Ansökningar har kommit från elva av Värmlands 16 kommuner.

1. **SÄFFLE KOMMUN** – *Glädjedans i Säffle, Danslust – dans, bild och ord för glädje, FoNa-lust.*
2. **ÅRJÄNGS KOMMUN** – *Konstsamtal – konst i vården.*
3. **HAGFORS KOMMUN** – *Integrationsprojekt F-åk3, Pilotprojekt: Film och musik för funktionsnedsatta ungdomar, Kultur för äldre, Kultur och hälsa för äldre 2.0.*
4. **ARVIKA KOMMUN** – *Flisa – folkbildning, skola och Iss i samverkan, Ritz – HälsoKul.*
5. **KARLSTADS KOMMUN** – *Kultur och hälsa.*
6. **KRISTINEHAMNS KOMMUN** – *Kultur och välmående för anhöriga.*
7. **LANDSTINGET I VÄRMLAND** – *Min historia – med kameran som verktyg för läkande, Singalong – vaggsång, Konstnärligt uttryckande terapigrupp för unga.*
8. **WERMLAND OPERA** – *Kultur och hälsa.*

De ansökningar som kommit in och som har uppfyllt kriterierna har godkänts. Inga ansökningar har fått avslag på grund av medelsbrist, även om de som beviljats medel inte alltid fått det sökta beloppet.

2018 lämnades få ansökningar, vilket gjorde att endast hälften av pengarna fördelades. Då gjordes en ny ansökningsomgång med enklare kriterier där man kunde söka 50 000 kronor för kulturaktiviteter för ökad hälsa

och utan krav på att projektet skulle fungera som förebild eller modell för Värmland. Stödet öppnades också så att även kulturverksamheter och ideella föreningar kunde söka bidraget utöver kommuner, studieförbund och landstinget. Tio ansökningar kom in, fem kunde beviljas.

Många ansökningar har haft målgruppen äldre, personer med funktionsnedsättning och personer med psykisk ohälsa. De flesta av projekten har genomförts i bred samverkan där flera kommuner ingått, liksom landstinget och ideella föreningar.

Värmlands kulturplan – Utvecklingsplan 2019 pekar på att kultur och hälsa skapar möjligheter för fler arbetstillfällen för länets kulturskapare, vilket man också kan se i uppföljningen av bidraget till kultur, hälsa och rehabilitering. I flertalet projekt har kulturskapare anställts under en tidsbegränsad period eller tagits in som föreläsare eller workshopledare. Vissa av projekten har också levt kvar efter projektperioden och finansierats med andra medel, till exempel Glädjedans i Säffle 2015, som finansierade en fortsatt termin med egna medel.

Projektbidragen har bidragit till nya samarbeten och många projekt kan fungera som förebilder. Ett av de större projekten som beviljats stöd är Kultur för äldre i Hagfors kommun (2016, 2017), där föreläsningar och workshops varit öppna för deltagare från hela Värmland. Karlstads universitet har också följt projektet och kommer att göra en utvärdering. Det finns goda möjligheter att fortsatt sprida erfarenheterna för att ta lärdom av projektets resultat.

Beviljade ansökningar – genomförda projekt					
År	Sökande	Samverkanspartner	Projekt	Målgrupp	Beviljat belopp
2015	Säffle kommun	Friskvården i Värmland, Vuxenskolan, FUB, Kulturcentrum, Landstinget	Glädjedans i Säffle	Personer med funktionsnedsättning	115 000
2015	Årjängs kommun	Konstfrämjandet och Arvika och Forshaga kommun	Konstsamtal - konst i vården	Äldre	170 000
2016	Arvika kommun	Eda och Årjängs kommun, Vuxenskolan	Flisa - folkbildning, skola och lss i samverkan	Personer med intellektuell funktionsnedsättning	211 000
2016	Hagfors kommun	Inga utomstående - samverkan mellan bibliotek och rehabiliteringsverksamhet (äldreomsorg) i Hagfors kommun	Kultur för äldre	Äldre	289 000
2017	Säffle kommun	Landstinget i Värmland, Friskvården i Värmland	Danslust - dans, bild och ord för glädje	Personer med långvarig smärta	100 000
2017	Landstinget i Värmland	Göteborgs universitet, Karlstads, Sunne och Arvika kommuner	Min historia - med kameran som verktyg för läkande	Unga människor med psykisk ohälsa	125 000
2017	Hagfors kommun	Inga utomstående - samverkan mellan bibliotek och rehabiliteringsverksamhet (äldreomsorg) i Hagfors kommun	Kultur och hälsa för äldre 2.0	Äldre	275 000
2018	Karlstads kommun	Wermland Opera	Kultur och hälsa	Personer med funktionsnedsättning	150 000
2018	Landstinget i Värmland	Karlstads kommun	Singalong - vagsång	Sjuka spädbarn och deras föräldrar	100 000
2018	Säffle kommun	Friskvården i Värmland, Svenska Kyrkan	FoNa-lust	Nyanlända män	50 000
2018	Landstinget i Värmland	Filipstad, Kristinehamns och Storfors kommuner	Konstnärligt uttryckande terapigrupp för unga	Unga personer med psykisk ohälsa	50 000
2018	Kristinehamns kommun	Storfors kommun	Kultur och välmående för anhöriga	Anhöriga	50 000
2018	Arvika kommun	Friskvården i Värmland, Handikappades Motionsförening Falken	Ritz - Hälsokul	Personer med funktionsnedsättning	50 000
2018	Wermland Opera	FUB Värmland, Autism- och Aspergerföreningen i Värmland	Kultur och hälsa	Personer med funktionsnedsättning	50 000

Ekonomi

Region Värmland avsatte totalt två miljoner kronor till projekt inom kultur, hälsa och rehabilitering. Alla bidragsmottagare har inte redovisat sina projekt än, men de preliminära budgeterna visar att bidraget kommer att räknas upp till minst 4,3 miljoner kronor.

Kommunernas insats förväntas uppgå till nästan en miljon kronor. Också studieförbund och dåvarande Landstinget i Värmland är viktiga bidragsgivare.

Ett projekt sticker ut med en stor andel egen finansiering från en av de två sökande parterna. Det är Kultur och hälsa 2018, där sökande är Karlstads kommun med Wermland Opera som en viktig samverkanspart. Operan går in i projektet med 1 246 000 kronor.

Kategorin "Övrigt" (se tabell sid. 7) omfattar främst bidrag från olika ideella föreningar som finns med i projekten som samverkanspartner och bidrar med en liten del direkta medel, personal- eller lokalkostnader.

Ekonomi											
Projekt	Ansökt	Beviljat belopp	Budget	Region Värmland	Kommun	Studieförbund	Deltagaravgifter	Lands-tinget	Egen ek. insats	Övrigt	Kommentar till ekonomi
Glädjedans i Säffle	163 000	115 000	165 000	115 000	50 000						
Konstsamtal - konst i vården	170 000	170 000	220 000	170 000	50 000						
Integrationsprojekt F-åk3	150 000	150 000									
Pilotprojekt: Film och musik för funktionsnedsatta ungdomar	82 288	65 000									
Flisa - folkbildning, skola och liss i samverkan	211 640	211 000	363 379	211 000	53 760	95 269	3 350				
Kultur för äldre	289 000	289 000	666 602	289 000	377 602						
Danslust - dans, bild och ord för glädje	162 500	100 000	189 100	100 000	24 000			21 000		44 100	
Min historia - med kameran som verktyg för läkande	150 000	125 000	287 500	125 000	40 000	5 000		83 000		27 500	
Kultur och hälsa för äldre 2.0	295 000	275 000	450 000	275 000	175 000						
Kultur och hälsa	325 000	150 000	1 411 000	150 000	15 000					1 246 000	Egeninsats från Wermland Opera
Singalong - vaggång	100 000	100 000	136 320	100 000	15 000			21 320			
FoNa-lust	50 000	50 000	68 000	50 000	10 000					8 000	
Konstnärligt uttryckande terapigrupp för unga	50 000	50 000	110 000	50 000	60 000						
Kultur och välmående för anhöriga	50 000	50 000	92 000	50 000	42 000						
Ritz - HälsoKul	50 000	50 000	120 000	50 000	50 000					20 000	
Kultur och hälsa	50 000	50 000	95 200	50 000					45 200		
Totalt:	2 348 428	2 000 000	4 374 101	1 785 000	962 362	100 269	3 350	125 320	45 200	1 345 600	

regionvarmland.se